

גדפס בספר ארץ הצבי ו' זוהי שיחה של רבינו ששוכתבה ע"י הרב חזני זצ"ל, ונדפסה באישורו של רבינו. להלן השיחה במלואה:

עם ישראל קום וחיה!

1 "כאדם האומר נחזור על הראשונות" אחזור על באור הלכה שכבר דברנו עליה אי אלו פעמים. הרמב"ן נקרא בפי גדולי ישראל "אביהם של ישראל" (שאנת אריה סי' י"ד, אגרות חרא"י ח"ב עמ' קצ"ז), מצד אחד - במעשה, "אבי הישוב", מייסד הישוב בזמן האחרון אחרי החורבן. ומצד שני - להלכה; הרמב"ן הוא הקובע ומלמד אותנו הלכה ממקור התורה, שמצות ישוב ארץ-ישראל - ו"ישוב" פירושו ישיבה והתיישבות וישוב עד ל"מדינתה" - היא מתרי"ג מצות, מצות עשה דאורייתא. "שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן ד' ותעלה לאבותינו, לאברהם ליצחק וליעקב, ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם: והורשתם את הארץ וישבתם בה... אבל הארץ לא ננית אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדרך מן הדורות..." (חוספות לספר המצוות, מ"ע ז'). הגדרה ברורה של הרמב"ן: "ארץ ביד אומה" פירושו, בעברית הפשוטה: שלטון, ממשלה, מדינה, ומכאן ועל פי כל מקורות ההלכה - ראשונים ואחרונים - נקבע ב"פתחי תשובה" (נח"ע סי' ע"ה סק"י) - המאסף לכל מחנות הפוסקים - שהחתיישיבות בארץ-ישראל היא מצות עשה דאורייתא, לא פחות מצות עשה מאשר תנחת תפילין וכד' ואולי הרבה הרבה יותר, כי זו מצוה כללית כלל ישראלית.

6 הגבולות, הקילומטרים האלו שלנו, מקודשים בקדושה אלוהית, ואין בידינו, בשום אופן שבעולם, אפשרות של ויתורים עליהם. 7 מלבד זאת צריך לזכור את הדבר הפשוט שהקילומטרים האלו שאנו נמצאים בתוכם עכשיו, אינם רק שלנו; אנו נציגים קטנים, נציגים של עם ישראל, של כלל ישראל. הארץ הזאת שייכת לא רק לשלשה מיליוני היהודים שנמצאים פה, כי אם לא פחות מזה - לכל מיליוני היהודים שברוסיה ושבאמריקה ושבועלם כולו. אין כל רשות להעלות על הדעת - אנו לא קיבלנו מהם יפוי כח משפטי - לומר על הקרקעות האלה, בשום אופן שבעולם; זו מצוה-עשה דאורייתא - יחג ואל יעבור - ושום תשבות וסיבוכים פוליטיים, שום סידורי ממשלה ושום ביטויי שרים שלנו לא ישנו ולא יועילו בזה.

8 מעט יותר מפורט. אם איזה שר שהוא התבטא ואמר שלא אכפת לו אם נצטרך להשיג אשרת מעבר למקומות שלנו מחגויים - כלפי זה אנו צריכים להודיע ולומר בפירוש: מה שלא אכפת לו - אין זה חשוב, דברים בטלים ומבוטלים; לכלל ישראל זה אכפת, לרביש"ע זה אכפת, לכולנו, לכל מיליוני היהודים זה אכפת. לא חשוב מה שחוא אומר: כן אכפת לו - לא אכפת לו, חשוב מה שלנו אכפת, ולכלל ישראל אכפת, ולהסתוריה הישראלית אכפת. השומע ישמע, והחזל - יחזל! ויחזל! עוד פעם ועוד פעם אני אומר: יחזל! לכלל ישראל אין שום ענין בלא-אכפתיות של מאן דהוא - יהיה שר או שלא יהיה שר - שיאמר שלא אכפת לו איך הם סידורי הקרקעות של קדושת ארץ אבותינו.

9 טוב שנשמעו הדברים האלו, טוב שנאמר הביטוי "הנחמד" הזה - נרגיש כולנו ונדע כולנו מה זה לא אכפת ליהודי איך יסודרו ענייני ארץ-ישראל, יש אנשים שלא אכפת להם כל מיני דברים שבעולם, לא אכפת להם שנחרגו ששה מיליוני יהודים, וכחנה וכחנה. צריך להרעיש על זה, יש לזעזע שמים וארץ, אם מאדם, שר או מי שאינו שר, התופס איזה מקום בתוכנו, בארצנו ובענייני הכלליים, תהיה מציאות של דברי שטויות כאלו - אין מילים אחרות לזה, ל"לא אכפתיות" הזו. לי כן אכפת ולכולנו כן אכפת ולכלל ישראל כן אכפת - ולו לא אכפת! הדברים צריכים להיות ברורים ומפורשים.

10 לאור זה, ב"ה, כלל ישראל עם חי, חי ומרגיש. ומתוכנו מתוך המקום הקדוש הזה, ממרום קדושת ישראל ואורייתא וקודשא-בריך-הוא, ממרום "יגדיל תורה ויאדיר", מד' האמות האלה, הולך ומתגלה ומתרומם הכרוז הגדול הזה:

11 אני קורא לעם ישראל קום וחיה!
 עם ישראל חי ומרגיש ועומד מעל ל"לא אכפתיות" הזו, ולעומת הפראזה הפוליטית הזו נדע שעם ישראל חי וקיים, דויד מלך ישראל חי ומלכות ישראל חיה וקיימת. ובשם אלהינו נדגול ונרומם את דגל הצבא ודגל המלכות ודגל הקדושה, ודגל התורה, ודגל יראת שמים. נעבוד את ד' אלהינו בשמחה וברנה, בקידוש שם שמים בתוכנו ומתוכנו ועל כל המערכה השלמה של סידור המדינה שלנו שתיה וקיימת לאורך ימים טובים.

3 לגבי קיום תורה ומצוות יש מדרגות, דברים חמורים יותר וחמורים פחות. בשלושה דברים יחרג ואל יעבור: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, ואילו בכל התורה כולה - פיקוח נפש דוחה. אולם כל ההבחנות הללו שבין דברים יותר חמורים לפחות חמורים קיימות במצבים נורמליים, פשוטים, אבל במצב של כפייה - וכפייה מאיזה צד שהוא: מגויים או אפילו, חלילה, כפייה מיהודים - כפייה הבאה לעקור איזה דבר תורה-שחוא, קל כחמור - מחויבים אנו כולנו, כל אדם מישראל, במסירות נפש! (הדברים נתבררו ע"י אאמ"ר הרב זצ"ל באגרת רל"ז).

4 ומכאן לענייננו. החיוב של "והורשתם את הארץ וישבתם בה" שהארץ תהיה בידנו "ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות" כלשון קודשו חברורה של הרמב"ן, מצות עשה דאורייתא, ברורה ומוחלטת, כלל-ישראלית, שעל הארץ הזאת, לכל גבולותיה, אנו מחויבים במסירות נפש כשמגיע מצב של כפייה, אם תהיה מצד הגויים או אילו, חלילה, מצד יהודים, בגלל שבשני פוליטיקה ושבושי דעות - כולנו מחויבים ליהרג ולא לעבור! על יהדות ושומרון, על רמת הגולן - זה לא ילך בלי מלחמה! מישחו שאל אותי אם ברצוני לעשות "מלחמת אתים". אני לא אכנס לטרמינולוגיה ולא אקרא שמות איך ייקרא דבר זה, אבל זו עובדה: זה לא ילך, זה לא יעבור בלי מלחמה! על גופותינו ועל איברינו! כולנו! לא הגויים יצליחו בזה ולא סיבוכים פוליטיים משלנו בשום אופן שבעולם!

הערה:
 מאמר זה נדפס גם בספר "להלכות ציבור",
 אבל שם נשמטה פסקה 5.

ב"ה / הלכות ארץ ישראל / תשי"ע / 48

מאמר "א-ה-ק"י
 י"ט

כב

אל שר הבטחון שהחליף שנה קודם לכן את משה דיין, עם הקמתה של ממשלת יצחק רבין.

בסייד חייו סיון התשלי"ה
 יקירי נכבדי שמעון פרס!

את אשר הזהרתי בשעתו את משה דיין, הנני חוזר ומוכר לך, כי כל היותורים הטריטוריאליים, הם דברים בטלים ומבוטלים, לא יקומו ולא יחיו. על יהודה ושומרון תהיה גם מלחמה פנימית, וכאשר העם כולו יתקומם בזה נגד הממשלה הזאת, כמובן שחנני עם העם כולו ועם תקומת דבר די אלקי ישראל ונצחו על עמו ונחלתו, ולא עם הממשלה בכשלונה. הממשלה בשביל העם ולא העם בשביל הממשלה. חנני מלא תקוה ובטחון בנאמנותך היקרה והחשובה, כי תחויק בכל תוקף ואומץ את העמדה הישראלית, ההגונה והמתאימה לך, לכבודך ולכבוד ישראל.

במלא חביבות היקר

ובצפיית ראיית הישועה השלימה,

צבי יהודה הכהן קוק

1) ב"ה, ג' סיון התשלי"ה.

עזרת השלום והברכה לך יקירי מחמדי ומחמד כל ישראל רמטכ"לנו הנעלה והדגול רב אלוף מרדכי גור.

2) את אשר הזהרתי בשעתו את משה דיין הנני מחויב לחזור ולחזרו. כי על שלטונו המוחלט במלוא מרחב ארץ-חינו ביהודה ושומרון תהיה בחלט מלחמה בתוכנו.

3) ותנו מחויבים מן התורה במסירות-נפש ממש נגד כל כפיית מצד מישחו - בחמש של בעל-חגונה או איות גויים שחם, - על מצות כבוש את ארצנו ושלטונו עליה.

4) חזרכת חו"ל ורבותינו הטאמנים היא על מלחמת עם ישראל עם אומות העולם, ונקוה שלא תצטרך להגיע אל מלחמת עם ישראל בממשלתו הכושלת.

טאמך מברך בלב נפש ממקור חמברך את עמו ישראל באחבה, במלא חביבות יקרך ורוממות צפיית ראיית הישועה השלמה,

צבי יהודה הכהן קוק

8) מסירות הנפש לדברים עליונים וקדושים הלוא היא מידת השייכות הפנימית והמהותית המוחלטת אליהם, שהיא מתגלית לפי רוממות ערכו של אדם, שהיא מהווה את תוכן חייו וקובעת את מבנהו, מפנהו וקיומו. מידה גדולה ונאדרה זו הלוא היא מזדהית עם אותה המעלה העליונה של דבר במ עסוק במ לשם עצמם, של ההתמלאות וההשתייכות וההתעצמות של כל האישיות באותם העניינים וכל חייה וממשיותה בהם. מידה זו הלוא היא גם מזדהית עם זו סגולתם של ישראל שהם מצויים על קידוש השם, "ונתקדשתי בתוך בני ישראל", וקיומם מצווה זו של קידוש השם אם בהזדמנות מצבים כאלה של שלושת הדברים החמורים מכל התורה, עבודה-זרה, גילוי-ערויות ושפיכות-דמים, שהם ב"ה-רג-ואל-יעבור, או במלחמת מצווה שהיא לכתחילה גם על מנת ליהרג - כל עיקר קיומה של מצווה זו, המגלה את ערך החיים ואת תוכן קיומם, הלוא הוא המשך ועניין אחד של קידוש השם אשר בכל מהלך החיים של האדם מישראל, גם עד לגבול החיים והמוות, של "שיויתי ד' לנגדי תמיד" ו"בכל דרכיך דעהו". ומידה ישראלית ראשונית זו הלוא היא היא מגלה את כוחה של גבורת הקודש העליונה, המתרוממת מעל כל המכשולים והמעצורים, "דמסרי נפשיהו על קדושת השם - ומתרחיש להו ניסא." [ברכות כ, א']

(לנתיבות ישראל ב', עמ"נ)

12) לאחר פינוי בכוח של מפגינים שחסמו צירים בהפגנה נגד נסיגה מאבו רודס שבסיני, כותב רבנו:

בכם ישראל יתפאר... ושםם וזכרם של חלושי הממשלה והאמונה בישראל, עם האלות והמכות שלהם, יישאר כמובן כראוי להם ולכבודם...

13) השלטון הבריטי הנכרי... התגלגל והתדרדר להיות מיצר לישראל ולפיכך התמוטט והסתלק... כן ערך קיומיותו לדור הבא ולדורות הבאים, של שלטונו זה, בהיגררות חולשתו והתבלבלותו, המדמה לשמש בדיקטטורה נגד העם וארצו, הנסחב בעבדותיות אל שר חוץ של מדינה אחרת, לדאבונו ולחרפתו.

14) ועצת ד' לעולם תעמוד, ונצח ישראל וארצו יחיה ויתקיים. (ארץ הצבי, כ"ד)

15) הארץ היא של ישראל. ישראל הוא עם הנצח, החי וקיים. דור הולך ודור בא, והעם חי וקיים, גם עם כל תליפות הזמנים והדורות והקורות. כן שר הולך ושר בא, שר ישראלי או שר נכרי, והאומה הישראלית, והארץ הישראלית, של האומה הזאת, לעולם היא עומדת וקיימת בכל תוקפה ותמימותה.

(להלכות ציבור, סימן קמ"ז; ארץ הצבי, סימן מ')
 ט"ב באדר תשל"ח